

A Kúria a dr. Zempléni Kinga ügyvéd által képviselt felperesnek - a dr. Németh Viktória ügyvéd által képviselt alperes ellen rendkívüli felmondás jogellenességének megállapítása és jogkövetkezményei iránt a Fővárosi Munkaügyi Bíróságnál 22.M.2710/2010. szám alatt megindított és másodfokon a Fővárosi Törvényszék 59.Mf.641.175/2012/6. számú közbenső ítéletével jogerősen befejezett perében az említett másodfokú határozat ellen az alperes által előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Kúria a Fővárosi Törvényszék 59.Mf.641.175/2012/6. számú közbenső ítéletét hatályon kívül helyezi és a Fővárosi Munkaügyi Bíróság 22.M.2710/2010/27. számú ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 80.000,- Ft (Nyolcvanezer forint) és 21.600,- Ft (Huszonegyezer-hatszáz forint) áfa együttes másodfokú és felülvizsgálati eljárási költséget.

A másodfokú és a felülvizsgálati eljárás illetékét az állam viseli.

I n d o k o l á s

A felülvizsgálati eljárásban irányadó tényállás szerint a felperes 1991. szeptember 1. napjától állt határozatlan idejű munkaviszonyban az alperessel projektmenedzseri munkakörben. A munkáltatói jogkört az alperes ügyvezető igazgatója gyakorolta.

G. Cs. és dr. S. P. ügyvezető igazgatók munkarendre vonatkozó 1995. május 6-án kelt rendelkezése szerint az alperesnél a munkarend rugalmas beosztású, a törzsidő minden nap 9 órától 15 óráig tart, a napi munkaidő 8 óra 20 perc, legkorábbi munkakezdés 6 óra 30 perc, a legkésőbbi befejezés 18 óra. Ezen általános feltételektől csak az ügyvezető igazgató engedélye alapján volt lehetőség eltérni.

Az alperes viszonylag kis létszámmal működő, speciális tevékenységet folytató munkáltató, elsősorban villamosberendezéseket, illetve energiaellátó távközlési

rendszereket gyárt, a legyártott eszközöket beépíti, javítja és szervizeli. Az alperes tevékenységét figyelembe véve a felperes és a vele azonos munkakört betöltő munkavállalók a feladataikat gyakran az alperes székhelyén kívül végezték. Az ügyvezető részt vett a napi operatív irányításban, szerződéses kapcsolat kizárólag az ő ellenőrzése mellett jött létre.

Miután az alperesnek kiemelt szerződéses partnere volt a Honvédelmi Minisztérium, az alapvető biztonsági követelményeknek történő megfelelés érdekében 1998-ban elektronikus beléptetőrendszer telepítésére került sor. A rendszer a biztonsági feladatok ellátása mellett alkalmas volt a munkaidő nyilvántartására is, megjelenítette és tárolta az alkalmazottak mozgását és a munkahelyen tartózkodó alkalmazottak munkaidejéből adatbázist is gyűjtött és tárolt. A munkavállalók a beléptetőrendszer alkalmazásához névre szóló kártyát kaptak, továbbá kiosztásra kerültek részükre az egyedi nyitó- és záró kódok is, amit rendszeresen használtak, ezen túl jelenléti ívet nem vezettek.

A felperes 2010. év február, március, április és május hónapokban három munkanapot kivéve minden egyes napon használta az elektronikus beléptető kártyát. A beléptetőrendszer adatai szerint egy munkanapon sem jelent meg 10 óra előtt és naponta legfeljebb 2-4 órát töltött a munkáltató telephelyén. A felperes 2010-ben két alkalommal, március 29-én és április 14-én végzett külső munkát.

Az ügyvezető igazgató és a vállalkozási igazgató több alkalommal felhívta a felperest arra, hogy adjon tájékoztatást a hollétéről, illetőleg hogy mi akadályozza őt a munkahelyen történő megjelenésben és kérték, hogy legalább a törzsidőt a munkáltató székhelyén teljesítse, azonban a felperes az érdeklődésre elfogadható választ nem adott.

2010. május 18-án az ügyvezető igazgató a beléptetőrendszer adatainak lekérését követően a felperes jogviszonyának rendkívüli felmondással történő megszüntetéséről határozott.

A rendkívüli felmondás indokolása utalt az alperesnél hatályos munkarendre és megállapította, hogy az aznapi ellenőrzés adatai szerint a felperes a munkaidejének csak elenyésző részét tölti a munkahelyén. Az alperes az ellenőrzést először a 2010. év vonatkozásában hajtotta végre, majd az ott tapasztaltak alapján ellenőrizte a 2009. év munkaidő-nyilvántartásait is. Az ellenőrzött idő alatt a felperes a napi 8 órás munkaidejéből mindösszesen néhány órát töltött a munkahelyén és számos alkalommal előfordult, hogy egyáltalán nem jelent meg. Mindez anélkül történt, hogy a munkaviszonyból folyó kötelezettségei teljesítése a távolmaradását szükségessé és indokolttá tették volna, illetőleg hogy arra vonatkozóan bármilyen magyarázatot adott a munkáltatónak, vagy azt

kimentette volna. Mindezek alapján a munkáltató megállapította, hogy a felperes folyamatosan megszegte, illetve megszegi a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény (Mt.) 103. § a) pontjának rendelkezése alapján fennálló azon kötelezettségét, mely szerint a munkavállaló köteles az előírt helyen és időben munkára képes állapotban megjelenni és munkaidejét munkában tölteni, illetőleg ez alatt munkavégzés céljából a munkáltató rendelkezésére állni.

A felperes a keresetében a rendkívüli felmondás jogellenességének megállapítását és munkaviszonya helyreállításának mellőzésével az egyéb jogkövetkezmények alkalmazását kérte. Keresetében arra hivatkozott, hogy a rendkívüli felmondás indokolása nem valós és okszerű, illetve az formai szempontból is elfogadhatatlan, mivel a munkáltató nem adott lehetőséget a tervezett intézkedés megismerésére, illetve a kifogások elleni védekezésre. Kifejtette, hogy az elektronikus beléptetőrendszer nem a munkaidő-nyilvántartást szolgálta, nem is ebből a célból lett telepítve, az abból nyert adatok pedig azért is elfogadhatatlanok, mivel rendszeresen műszaki hibás volt, az ajtó gyakran nyitva volt, illetőleg több alkalommal a kollégáival együtt jött és ment, így nem húzta le a beléptetőkártyát. Álláspontja szerint egyébként sem volt kötelezettsége a perbeli időszakban a munkahelyen történő megjelenés, mivel külső munkákat végzett, a munkaköréből adódóan a telephelyen, illetve a székhelyen kívül látta el a feladatait.

Az alperes a kereset elutasítását kérte.

A Fővárosi Munkaügyi Bíróság a 22.M.2710/2010/27. számú ítéletével a felperes keresetét elutasította. Az ítélete indokolásában az Mt. 96. § (1) bekezdésének rendelkezéseit, valamint a (2) és (4) bekezdés szabályait figyelembe véve megállapította, hogy az alperes által kiadott rendkívüli felmondás formai hibában nem szenved és a folyamatos jogsértésre tekintettel nem késett el.

A munkaügyi bíróság az intézkedés tartalmát vizsgálva megállapította, hogy az alperes nem azt róta a felperes terhére, hogy nem végzett munkát, illetőleg hogy igazolatlanul volt távol, hanem azt, hogy a munkaviszonyából folyó kötelezettségei teljesítése a távolmaradást ilyen mértékben nem tették szükségessé és indokolttá. Az ügyvezető igazgató több alkalommal kért magyarázatot a felperesi magatartásra, azonban annak elfogadható és ésszerű indokát a munkavállaló nem adta. Valamennyi tanú egybehangzóan nyilatkozott arról, hogy a törzsidőt a munkáltatónál kellett teljesíteni, azonban a felperes 2010. február 1-jét követően egyetlen munkanapon sem tartózkodott a munkáltatónál 9-től 15 óráig. A felperes maga sem tett tényelőadást arról a bíróság előtt, hogy a vitatott időszakban mely napokon milyen munkát végzett, és hogy betartotta-e a törzsidőt. Mindezekből pedig az a

következtetés vonható le, hogy a felperes az Mt. 103. § (1) bekezdés a) pontjában előírt kötelezettségének nem tett eleget.

Az elsőfokú bíróság életszerűtlennek tekintette a felperes azon előadását, hogy a munkavállalóknak nem volt tudomásuk arról, hogy a beléptetőrendszer egyben a munkaidő-nyilvántartás rögzítésére is szolgált. A felperes tudta és ismerte ezt a rendszert, hiszen 2010-ben három alkalmat kivéve minden munkanapon használta a kártyáját. A felperes ezzel kapcsolatos állításait cáfolta P. A., valamint P. Sz. Zs. tanúk vallomásai, hiszen mindketten arról számoltak be, hogy a beléptetőrendszer adatai szolgáltatott információt a munkahelyen való tartózkodásról, a munkaidőről és erről mindenkinek tudomása volt. A munkaügyi bíróság álláspontja szerint a számítógépes rendszerből kinyert adatok cáfolták a felperes azon állítását is, mely szerint a beléptetőrendszer gyakran hibás volt. Hiteltelennek értékelte továbbá a felperes azon nyilatkozatát, mely szerint számtalanszor más kollégával együtt érkezett. A becsatolt számítógépes adatok alapján azt állapította meg, hogy a felperes minden egyes munkanapon kizárólag a déli órákban tartózkodott a munkahelyén, amely alapján életszerűtlen, hogy ezeken a napokon külső munkavégzési helyen végzett feladatokat. Ezt egyébként a megrendelésállomány csökkenése sem támasztotta alá. A bizonyítékok értékelése alapján megállapította, hogy az alperes a perben aggálymentesen bizonyította a rendkívüli felmondás indokának valós és okszerű voltát.

A felperes fellebbezése alapján eljáró Fővárosi Törvényszék az 59.Mf.641.175/2012/6. számú közbenső ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és megállapította, hogy az alperes 2010. május 18. napján kelt rendkívüli felmondása jogellenes, a felperes munkaviszonya az alperesnél 2013. június 4. napján szűnik meg.

A törvényszék a közbenső ítélete indokolásában a tényállást módosítva megállapította, hogy az alperes nem vezetett olyan munkaidő-nyilvántartást, amelyből meg lehetett volna állapítani, hogy a munkavállalók mikor és hol végeznek munkát. A törzsidőt a felperes évek óta nem töltötte ki a munkáltatónál, amit az alperes hosszú időn keresztül nem kifogásolt. A 2009-es évben a felperes többnyire naponta 2-3 órát töltött a munkahelyén, bent tartózkodása ritkán haladta meg a 4 órát. A munkáltató részéről a munkaviszony fennállása alatt pontosan meg nem határozható időpontban megváltozott az elvárás, a munkáltatói jogkört gyakorló fel is hívta a felperest a munkaidő betartására, de az nem állapítható meg, hogy mikor és milyen tartalommal hangzott el ez a figyelmeztetés.

Az így kiegészített tényállás alapján a másodfokú bíróság megállapította, hogy az alperes által vezetett munkaidő-nyilvántartás, vagyis az elektronikus beléptetőrendszer nem

tartalmazta az Mt. 140/A. §-ában foglalt adatokat. Az alperesnél működtetett beléptetőrendszerrel a bent tartózkodó munkavállalók jelenlétét, illetve mozgását lehetett nyomon követni, nem lehetett azonban megállapítani, hogy a mozgás épületen belüli volt-e, vagy az épületből történő kilépést jelentette, és nem volt alkalmas a telephelyen kívül végzett munka nyilvántartására sem. Amennyiben az alperes a külső munkavégzést az általa állított munkanaplók, jegyzőkönyvek, egyéb, a helyszíni tárgyalásokról, munkavégzésekről készített dokumentumok alapján tartotta volna nyilván, úgy ezeket is csatolnia kellett volna a beléptetőrendszer adatai mellé.

A Polgári perrendtartás szabad bizonyítási rendszeréből következően a munkaidő-nyilvántartás adatai mellett a munkáltató egyéb módon is bizonyíthatta a rendkívüli felmondásban szereplő indok valóságát. A meghallgatott tanúk vallomása alapján azonban, figyelembe véve a felperes tagadását is, nem lehetett csak megközelítően sem meghatározni, hogy a rendkívüli felmondást megelőzően a felperes melyik időszakban, milyen okból volt távol a munkahelyétől, illetve mennyit töltött ott.

A felperes az eljárás során nem vitatta, hogy a törzsidőt rendszeresen nem töltötte ki az alperesnél, de P. A. projektmenedzser tanúvallomása is alátámasztotta a felperes azon állítását, hogy a megrendelés csökkenését követően is voltak az alperes telephelyén kívüli úgynevezett külső feladatai. Mindezeket figyelembe véve a másodfokú bíróság álláspontja szerint nem lehet a rendkívüli felmondásban szereplő indokot bizonyítottnak tekinteni. A külső munkák ténye miatt az alperesnek nemcsak azt kellett tudni bizonyítani, hogy a felperes nem volt bent a munkahelyén, hanem azt is, hogy a külső munkák nem indokolták a távollétét és a nyilvántartás hiányosságaira figyelemmel az e körben jelentkező bizonyítási hiányosság az alperes terhére esik.

A törvényszék az irányadó bírói gyakorlatra hivatkozással kifejtette, hogy bár a munkaidő betartása, a munkavállaló rendelkezésre állása a munkaviszonyból származó egyik leglényegesebb kötelezettség, de ha ezt a munkáltató hosszabb időn keresztül eltűri, erre rendkívüli felmondást jogszerűen nem alapíthat.

Az alperes a felülvizsgálati kérelmében a jogerős közbenső ítélet „megváltoztatását” és a munkaügyi bíróság ítéletének helybenhagyását, továbbá a felperes perköltségben történő marasztalását kérte. Elsődlegesen arra hivatkozott, hogy a jogerős közbenső ítélet sérti a Pp. 206. § rendelkezéseit, mert a bizonyítékok mérlegelése okszerűtlen, a megállapított tényállás pedig iratellenes volt. Kifejtette, hogy a perben egyértelműen bizonyítást nyert, hogy a munkaidőt elektronikus beléptetőrendszer által rögzített adatok útján tartotta nyilván, az elektronikus

kaput a felperes is rendszeresen használta és tisztában volt annak funkciójával. Emellett a külső helyszínen történő munkavégzésről pontos és alapos nyilvántartást vezetett, figyelemmel arra, hogy mind a gépkocsihasználatot, mind pedig a külső munkavégzéshez szükséges munkaerőigényt előzetesen be kellett jelenteni.

Iratellenes a törvényszék közbenső ítéletében foglalt azon ténymegállapítás, mely szerint a felperes kötelezettségszegő magatartását évek óta nem kifogásolta, mert a munkavállaló figyelmeztetését maga a felperes is elismerte illetőleg a tanúk vallomásai is alátámasztották. Cáfolta, hogy a munkaidő megtartásával kapcsolatos elvárása az elmúlt időszakban változott volna, ezt G. Cs., P. Sz. és P. A. tanúvallomásai egyértelműen cáfolták. Álláspontja szerint az Mt. 96. § (1) bekezdés a) pontjának alkalmazhatósága körében a jogszabály egyébként sem írja elő a munkáltató részére, hogy a rendkívüli felmondás alkalmazását megelőzően bármilyen figyelemfelhívást, vagy figyelmeztetést kellene a munkavállaló részére adni, ezért a törvényszék azon megállapítása, hogy a konkrét figyelmeztetést nem bizonyította a per során, olyan többlettényállási elemek teljesítését támasztotta követelményként számára, amelyet maga a jogszabály sem tartalmaz.

Az alperes azt is panaszolta, hogy a jogerős ítélet megsértette a Pp. 163. § (1) és (2) bekezdését, valamint a 206. § rendelkezéseit, amikor azt állapította meg, hogy a beléptetőrendszer adatai azért sem vehetőek figyelembe, mert nemcsak az épületbe történő be- és kilépést, hanem az épületen belüli mozgást is rögzítette. E körben előadta, hogy a felperes a per során nem vitatta, hogy a becsatolt elektronikus beléptetőrendszer adatai a tényleges be- és kilépés adatait tartalmazták és soha nem hivatkozott arra, hogy esetleg ez az épületen belüli mozgást jelentette. Ezért a törvényszék megállapítása a Pp. 163. § (2) bekezdését sértette. A másodfokú bíróság ezen túl a felperes munkahelyi jelenlétének vizsgálata körében teljes egészében figyelmen kívül hagyta a meghallgatott tanúk vallomásait, amelyek egyértelműen alátámasztották, hogy a felperest több alkalommal nem találták a munkahelyén.

Iratellenes a Fővárosi Törvényszék azon megállapítása is, hogy a külső munkák irányadó időszakra vonatkozó jegyzőkönyveit és egyéb dokumentumait nem csatolta, mert ennek teljes mértékben eleget tett, nemleges bizonyítás pedig nem terhelheti. A rendelkezésre álló adatok alapján a négy hónap vonatkozásában mindösszesen két napi távollét volt igazolt, egyéb megbízással pedig a felperes nem rendelkezett, amely indokolta volna távollétét, erre ő maga sem hivatkozott.

A felperes a felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős közbenső ítélet hatályában történő fenntartását és az alperes felülvizsgálati eljárási költségben történő marasztalását kérte.

A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

A felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint megalapozott.

Az eljáró bíróságok helytállóan foglaltak állást abban, hogy az Mt. 96. § (2) bekezdése alapján alkalmazott Mt. 89. § (2) bekezdése szerint a rendkívüli felmondás indokának valóságát a perben a munkáltatónak kellett bizonyítania. A perbeli esetben ezért elsődlegesen az alperesnek kellett igazolnia, hogy a rendkívüli felmondásban rögzítettek szerint a felperes a vizsgált időszakban a hatályos és ismert munkarendet megszegve a törzsidőt hosszú időn keresztül nem töltötte a munkahelyén és távolmaradását a külső helyszíneken végzett munkák sem tették indokolttá. Az alperes az intézkedésében foglaltakat az általa becsatolt beléptetőrendszer adataival, a meghallgatott tanúk vallomásával és a külső helyszíneken végzett munkákról szóló jegyzőkönyvekkel igazolta.

A felperes a perben a rendszeres távollétét elismerte, de a becsatolt adatok megbízhatóságát a beléptetőrendszer gyakori hibája miatt nem fogadta el, hivatkozását azonban cáfolja az a körülmény, hogy személyes használatra kapott kártyáját a vizsgált időszakban - három nap kivételével - használta. A törvényszék a felperes hivatkozása hiányában, a Pp. 163. § (2) bekezdésébe ütközően állapította meg, hogy mivel a beléptetőrendszer az épületen belüli mozgást is rögzítette, a távollét megbízható bizonyítására nem volt alkalmas. A felek egyező előadása alapján megállapítható volt, hogy a felperesnek, mint projektmenedzsernek a munkáját részben a telephelyen, részben pedig külső helyszíneken kellett eltöltenie. A munkáltatónál eltöltött idő adatait az elektronikus beléptetőrendszer, míg a külső helyszínen végzett tevékenységet egyéb adatok, jegyzőkönyvek, helyszíni felmérések igazolhatják. E körben a bíróság felhívása alapján az alperes két nap, 2010. március 29. és április 14-e vonatkozásában csatolt olyan okiratot, amely a felperes külső munkavégzését igazolta, ezt meghaladó külső munkavégzésre a felperes sem hivatkozott. A törvényszék ezért a Pp. 206.§-ba ütközően, iratellenesen és kirívóan okszerűtlenül állapította meg a külső munkák igazolásának hiányát és megalapozatlanul hárította ennek terhét az alperesre.

A törvényszék a jogerős közbenső ítéletében az alperes terhére értékelte továbbá azt a körülményt is, hogy a felperes távolléte nemcsak a tárgyévben, hanem már a korábbi 2009-es évben is rendszeres volt a törzsidő vonatkozásában és a hosszú ideig eltűrt gyakorlat alapján nem volt okszerű a munkáltató intézkedése. Ebben a körben az alperest a bizonyítás arra nézve terhelte, hogy egyrészt a felperes által tudott volt a törzsidő munkahelyen történő eltöltésének, vagy a távollét igazolásának a

kötelezettsége, másrészt pedig igazolhatta azt is, hogy a hosszú ideje történt kötelezettségszegés abbahagyására a munkavállalót figyelmeztette. A meghallgatott tanúk vallomásait az elsőfokú bíróság helyesen értékelve okszerűen jutott arra a következtetésre, hogy a felperessel azonos munkakörben dolgozó P. A., továbbá P. Sz. Zs. tanúk vallomásai alátámasztották azt a körülményt, hogy tudott volt a munkáltatónál a törzsidőre vonatkozó elvárás, továbbá a tanúvallomások azt is alátámasztották, hogy a felperes ennek az elvárásnak hosszú időn keresztül a munkáltató rosszallása mellett nem tett eleget.

A törvényszék helytállóan hivatkozott arra a bírói gyakorlatra, amely szerint a hosszú ideig eltűrt, a munkáltató által nem kifogásolt kötelezettségszegő magatartás nem eredményezheti a munkavállaló munkaviszonyának megszüntetését, vagy egyéb módon történő szankcionálását. Az adott esetben azonban - a jogerős közbenső ítéletben is rögzítettek szerint - a munkáltatói jogkör gyakorlója kifejezetten felhívta a felperest a törzsidő betartására, amelyből következően az alperes részéről korábban eltűrt gyakorlat megváltozásának és a korábban írásban is rögzített munkarend következetes betartásának szándéka a munkavállalóval közlésre került. Mivel a figyelmeztetés tényét a felperes is elismerte, annak nem volt jelentősége, hogy az pontosan hol és mely időpontban történt, csupán annak, hogy a munkáltató szándéka egyértelműen a munkaidő betartására irányult.

Mindezekből következően az alperes a perben bizonyította a rendkívüli felmondásban foglalt indok valóságát és a kötelezettségszegés súlyát vagyis azt, hogy a felperes a rendszeres távollétével az Mt. 103. § (1) bekezdés a) pontjában foglalt alapvető és lényeges kötelezettségét figyelmeztetését követően is rendszeresen súlyosan gondatlanul megszegte, amely magatartása jogszerűen eredményezte a munkaviszonya azonnali hatályú megszüntetését.

A fentiekre tekintettel a Kúria a Pp. 275. § (4) bekezdésében foglaltak alapján a jogerős közbenső ítéletet hatályon kívül helyezte és a munkaügyi bíróság ítéletét helybenhagyta.

A pereszes felperes köteles az alperes másodfokú és felülvizsgálati eljárási költségének megfizetésére.

A felperes munkavállalói költségkedvezményére tekintettel a 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 14. §-a alapján a felülvizsgálati eljárás illetékét az állam viseli.

Budapest, 2014. április 23.

*Dr. Tálné dr. Molnár Erika s.k. a tanács elnöke, Szolnokiné dr. Csernay Krisztina s.k. előadó bíró,
Dr. Stark Marianna s.k. bíró*

A kiadmány hiteléül:

bírósági tisztviselő